

Slimību profilakses un kontroles centrs

NVVST kritēriji

Kādi ir Veselību veicinošas izglītības iestādes kritēriji?

Pamata kritēriji ir obligāti jāizpilda izglītības iestādei, lai izgūtu statusu “Veselību veicinoša izglītības iestāde” un darbotos NVVS tīklā.

Pamata kritēriji:

	Kritērijs	Kritērija izpildes indikatori
1.	Izglītības iestādes attīstības plānošanā ir iekļauts veselības mērķis, kā arī definēti uzdevumi izglītības iestādei svarīgu/nozīmīgu veselības problēmu risināšanai (piemēram, atkarību izraisošo vielu lietošanas ierobežošanai, vardarbības atpazīšanai, mazināšanai u.c.).	Izglītības iestādes attīstības plāns vai cita veida dokuments, kurā iekļauts veselības mērķis.
2.	Izglītojamajiem un skolotājiem ir nodrošināta iespēja saņemt atbalstu (izglītības iestādē, pašvaldībā) fiziskas un emocionālas vardarbības gadījumā.	Darba līgums ar psihologu, sociālo pedagogu vai sadarbības līgums ar pašvaldību par psihologa, sociālā pedagoga pakalpojumu sniegšanu.
3.	Izglītības iestāde sadarbojas ar vecākiem un vecāki tiek iesaistīti izglītības iestādes veselību veicinošajos pasākumos.	Vecāku īpatsvars, kuri piedalījušies veselības veicināšanas pasākumos izglītības iestādē.
4.	Izglītības iestāde veicina izglītojamo iesaistīšanos ar fizisko aktivitāti saistītā interešu izglītībā vai profesionālās pilnveides izglītībā, kura ir saistoša gan meitenēm, gan zēniem.	Izglītojamo īpatsvars, kuri brīvajā laikā iesaistās organizētās fiziskās aktivitātēs (izglītības iestādē vai ārpus tās).
5.	Izglītības iestāde piedalās programmā “Piens un augļi skolai”	Izglītības iestādes dalība kādā no programmām, saņemot atbalstu piena un/vai augļu un dārzeņu piegādei.
6.	Izglītības iestādē 1.-9.klasēm tiek organizētas „dinamiskās pauzītes” (īsi pārtraukumi 2-5 minūšu garumā mācību stundas laikā, lai veiktu vingrojumus stājas uzlabošanai un noguruma mazināšanai).	Mācību stundu īpatsvars nedēļā, kurās tiek īstenotas dinamiskās pauzītes – vismaz 50%.
7.	Izglītības iestādē un izglītības iestādes teritorijā, tai skaitā ēdienkartes ietvaros, ir iespējams iegādāties veselīgus pārtikas produktus (piemēram, svaigus vai žāvētus augļus un dārzeņus, negrauzdētus riekstus un sēklas, pienu un raudzētus piena produktus, augļu sulu u.c.). (<i>kritērijs attiecas tikai uz tām skolām, kurās notiek pārtikas produktu tirdzniecība</i>)	Izglītības iestādē tiek tirgoti veselīgi pārtikas produkti.

8.	Izglītības iestāde nodrošina iespēju vispārējā vidējā izglītībā apgūt mācību priekšmetu “Veselības mācība” vai katru mācību gadu piedāvā izglītojošus pasākumus (lekcijas, nodarbības, konkursus u.c.) par veselības izglītības jautājumiem (piemēram, veselīgs uzturs, traumatisma profilakse, psihiskā veselība, vardarbības profilakse, mutes veselība, seksuālā un reproduktīvā veselība, atkarību profilakse, higiēna u.c.), nodrošinot vismaz sešus izglītojošus pasākumus 10.-12.klašu skolēniem par dažādām tēmām. <i>(kritērijs attiecas tikai uz vidusskolām)</i>	Vidusskolas skolēniem tiek piedāvāts apgūt mācību priekšmetu „Veselības mācība” kā izvēles mācību priekšmetu vai 10.-12.klašu skolēniem tiek organizēti izglītojoši pasākumi par dažādiem veselības izglītības jautājumiem (vismaz 6 pasākumi mācību gada laikā).
----	---	---

Dalības kritēriji ir paredzēti izglītības iestādes vadībai, pedagogiem, izglītojamajiem un viņu vecākiem, lai iezīmētu virzienu, kādā jābūt vērstām izglītības iestādē īstenotajām aktivitātēm un veicinātu tādas darbības un lēmumu pieņemšanu, kas padarītu izglītības iestādes vidi par veselību veicinošu. Šie kritēriji ir veidoti, lai kalpotu par atbalstu izglītības iestādēm veselības veicināšanas darba prioritāšu noteikšanā, nodrošinot tās ar idejām par īstenojamajām aktivitātēm. Definētie dalības kritēriji neierobežo izglītības iestāžu aktivitātes veselības veicināšanas jomā, bet vērš uzmanību uz galvenajiem jautājumiem.

Dalības kritēriji aptver četras darbības jomas:

Piesakoties dalībai NVVS tīklā, izglītības iestāde definē 2-3 sev aktuālākos Dalības kritērijus (skat. 1.tabula), ar kuriem aņņemas strādāt, īstenojot konkrētas izglītības iestādes noteiktas aktivitātes.

Darbības jomas, dalības kritēriji un aktivitātes.

Darbības joma	Dalības kritēriji	Aktivitātes
---------------	-------------------	-------------

<p>Vide (sociālā un fiziskā)</p>	<p>1. Skolēnu pašcieņas veicināšana, stiprinot spēju ikvienam dot ieguldījumu skolas attīstībā.</p>	<p>1.1. Skolā notiek regulārs skolēnu padomes darbs, padomes darbība tiek attīstīta un veicināta.</p> <p>1.2. Skolēni tiek iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesā.</p> <p>1.3. Skolēnu iniciatīvu rosināšana un attīstīšana skolas fiziskās un psiholoģiskas vides uzlabošanai, tai skaitā līderu apmācība, kuri turpmāk darbotos kā savu vienaudžu izglītotāji.</p>
	<p>2. Labu savstarpējo attiecību radīšana starp skolas darbiniekiem un skolēniem, kā arī skolēnu vidū.</p>	<p>2.1. Skolā notiek pasākumi skolēnu uzvedības un savstarpējo attiecību uzlabošanai.</p> <p>2.2. Skolotāju un skolēnu savstarpējās komunikācijas veicināšana.</p> <p>2.3. Skolā tiek īstenoti pret fizisku un emocionālu vardarbību vērsti pasākumi.</p> <p>2.4. Skolēnu un skolas personāla izglītošana par depresijas un suicidālu nodomu savlaicīgu atpazīšanu un rīcību atbalsta sniegšanai.</p>
	<p>3. Skolēnu radošas pašizpaušmes veicināšana.</p>	<p>3.1. Skolā tiek organizēti pasākumi, kas veicina skolēnu radošo prasmju un talantu attīstību un prezentēšanu (piemēram, radošās, tematiskās pēcpusdienas, dalība dažādos konkursos, olimpiādēs, dzejas vakaros u.c.).</p> <p>3.2. Skolēniem tiek nodrošināta iespēja laikā pēc mācību stundām izmantot skolas sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru, kā arī skolēniem ir pieejams sporta inventārs.</p> <p>3.3. Pagarinātās dienas grupas darbs organizēts, nodrošinot arī fiziski aktīvu laika pavadīšanu (piemēram, bērnus iesaistot rotaļās, spēlēs).</p>
	<p>4. Veselību veicinošas skolas vides veidošana.</p>	<p>4.1. Skolēniem tiek sniegtas zināšanas, veidota izpratne par tīru un sakoptu skolas vidi, skolēniem, vecākiem un skolotājiem tiek nodrošināta iespēja, kā arī viņi tiek motivēti piedalīties skolas vides sakārtošanā (piemēram, kopīgas talkas, vides izglītība, izmantojot dažādas aktivitātes, atkritumu šķirošana, makulatūras vākšana, informēšana par videi draudzīgu iepakojuma materiālu lietošanu u.tml.).</p> <p>4.2. Skolā tiek nodrošināta fiziskās aktivitātes veicinoša vide, infrastruktūra (iespējas izkustēties starpbrīžu laikā un pēc stundām, velosipēdu novietne pie skolas).</p> <p>4.3. Skolā ir izvietoti informatīvi uzskates līdzekļi par veselības tēmām, pie izlietnēm izvietoti informatīvi plakāti par pareizu roku mazgāšanu.</p> <p>4.4. Skolā ir brīvi pieejams dzeramais ūdens un tā lietošana tiek aktīvi veicināta.</p>

Mācību programma un mācīšanās	<p>5. Veselības izglītība.</p> <p>6. Skolotāju apmācības un atbalsts skolotājiem.</p>	<p>5.1. Skolā tiek aktualizēti ar veselīgu dzīvesveidu un veselības izglītību saistīti jautājumi.</p> <p>5.2. Pamatskolas skolēniem (1.-9.klašu audzēkņiem) paredzēta papildus viena sporta nodarbība nedēļā (3.sporta stunda).</p> <p>6.1. Tiek veicināta skolotāju dalība apmācībās par veselības veicināšanas jautājumiem. Skolotāji gada laikā ir pilnveidojuši savu profesionālo kompetenci bērnu tiesību aizsardzībā un veselības izglītībā (A programma).</p> <p>6.2. Tiek veicināta skolotāju dalība pieredzes apmaiņas programmās.</p> <p>6.3. Skolotājiem ir pieejami dažādi metodiskie materiāli, tai skaitā NVVS tīkla ietvaros sagatavotie informatīvie materiāli, zināšanu papildināšanai un izmantošanai darbā veselības izglītības pasniegšanā.</p>
Politika un plānošana	7. Skola īsteno veselību veicinošu politiku un praksi.	<p>7.1. Skolēnu ēdināšana skolas ēdnīcā notiek atbilstoši veselīga uztura principiem, veicinot vietējo ražotāju un zemnieku produkcijas izmantošanu skolēnu ēdināšanā, dažādojot ēdienkarti, uzklusot skolēnu un vecāku vēlmes.</p> <p>7.2. Pusdienu pārtraukumi (starpbrīži) tiek organizēti tā, lai nodrošinātu nesteidzīgu un patīkamu ēdienreizi (vismaz 30 minūtes).</p> <p>7.3. Skolas iekšējās kārtības noteikumos ir noteikta rīcība ārkārtas situācijās un gadījumos, kad tiek konstatēta alkohola un narkotisko vielu lietošana skolā. Tas ir pārrunāts ar skolēniem un skolēnu vecākiem.</p>

Partnerība/ līdzdalība	8. Sadarbība ar izglītojamo ģimenēm.	<p>8.1. Skolēnu vecāki tiek iesaistīti skolas dzīves organizēšanā un skolas aktivitātēs.</p> <p>8.2. Vecāku viedokļi tiek apzināti un ņemti vērā, īstenojot skolas veselības veicināšanas politiku.</p> <p>8.3. Sakārtots skolēnu vecāku kontaktu tīkls (tālr., e-pasti) un izveidota „ātrās apziņošanas” shēma klases vecāku ietvaros (shēma pēc kuras caur klases vecākiem, nododot informāciju noteiktiem kontaktiem, iespējams ātri un operatīvi nodot svarīgas ziņas visiem bērnu vecākiem).</p>
	9. Skolas darbinieku un atbalsta personāla (medmāsas, psihologa, logopēda, sociālā pedagoga) līdzdalība veselības veicināšanā.	<p>9.1. Skolas darbinieki tiek iesaistīti veselības veicināšanas aktivitāšu plānošanā un īstenošanā skolā.</p> <p>9.2. Skolas darbinieki ar pozitīviem piemēriem un atbilstošu rīcību veido skolēnu izpratni par veselīgu dzīvesveidu (piemēram, ir fiziski aktīvi, aktīvi iesaistās veselību veicinošos pasākumos, nesmēķē).</p> <p>9.3. Skolu apkalpojošais medicīnas personāls un skolas psihologs (ja tāds ir) tiek iesaistīti skolēnu izglītošanas darbā par veselības, slimību profilakses un personīgās higiēnas jautājumiem.</p> <p>9.4. Skolēni un vecāki ir informēti par skolā nodrošinātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem, t.sk. skolas psihologa, logopēda, sociālā pedagoga u.c. funkcijām.</p>
	10. Sabiedrības iesaistīšana un līdzdalība veselības izglītības darbā.	<p>10.1. Skola veicina starppaudžu sadarbību un komunikāciju, organizējot un iesaistoties paaudžu saliedēšanas pasākumos, aktivitātēs un iniciatīvās.</p> <p>10.2. Skolēniem tiek nodrošināta iespēja gūt pieredzi, ieskatu vietējo uzņēmumu, iestāžu darbā.</p> <p>10.3. Skolēnu un skolotāju iesaistīšanās dažādos sociālajos projektos (piemēram, koncerti sociālās aprūpes iestādēs, viesošānās dzīvnieku patversmē, skolēnu iesaistīšanās brīvprātīgo darbā, vientuļo cilvēku apciemošana svētkos u.c.) tādējādi sekmējot iecietības, sociālās atbildības, savstarpējas palīdzības principu iedzīvināšanu skolēnu vidū.</p> <p>10.4. Skolā tiek īstenotas aktivitātes un izglītojoši pasākumi ar uztura speciālistu, sporta treneru, zobu higiēnistu u.c. speciālistu piedalīšanos, attīstot skolēnu zināšanas un prasmes veselības veicināšanā un sniedzot atbalstu veselības paradumu apgūšanā.</p>

